

Sjukskrivning – en problematisk arbetsuppgift för många läkare

AVHANDLING. Läkaren är en av många aktörer som är involverade när en patient behöver vara sjukskriven. Att bli sjukskriven kan påverka en patients livssituation i hög grad, men forskning- en och kunskapen om läkares sjukskrivningspraxis är mycket begränsad. Tidigare studier har gett visst vetenskapligt stöd för att läkare upplever arbetet med sjukskrivning som problematiskt och att medicinska underlag (sjukintyg) ofta är av dålig kvalitet utifrån vad de ska användas till.

Det övergripande syftet med doktorsavhandlingen var att få mer kunskap om läkares arbete med sjukskrivning – med fokus på upplevda problem, kompetensbehov och lärande – att användas som bas för framtida interventioner på området. De fyra delstudierna baseras på data från en enkät till läkare om deras arbete med sjukskrivningsärenden. År 2004 skickades enkäten till 7665 läkare i Stockholms och Östergötlands län, och år 2008 skickades den till alla 36 898 yrkesverksamma läkare i Sverige. Svarefrekvensen var 71 respektive 61 procent. Tidigare forskning om läkares arbete med sjukskrivning har vanligen fokuserat enbart på vårdcentralsläkare, men i det aktuella projektet togs alla grupper av läkare med.

Resultaten visar att två tredjedelar av läkarna i Sverige har sjukskrivningsärenden och att en majoritet av dessa har det minst en gång i veckan. Många av de tillfrågade läkarna rapporterade

Foto: Gaetan Bally/Scampix

Kontakter med kollegor eller annan vårdpersonal var den bästa kompetenshöjande faktorn i sjukskrivningsärenden, ansåg många av de intervjuade läkarna.

också att de upplever sjukskrivningshanteringen som problematisk. Det fanns dock stora skillnader mellan olika verksamhetsområden.

Vårdcentralsläkarna var den grupp som oftast tyckte att arbetet med sjukskrivningsärenden kunde vara problematiskt; detta trots att den största andelen läkare med hög frekvens av sjukskrivningsärenden fanns inom andra verksamhetsområden, exempelvis inom ortopedin. Bland kirurger och internmedicinare var andelen som tyckte att sjukskrivningar är problematiska låg.

Vanliga svårigheter som läkarna upplevde var att bedöma patienters arbetsförmåga, optimal sjukskrivningslängd och sjukskrivningsgrad samt att hantera konflikter med patienter kring dessa frågor. Även bedömningen när det gäller förlängning av sjukskrivningar som

andra läkare påbörjat ansågs vara problematisk, och en stor andel efterfrågade bättre kunskaper kring olika aktörers roller i sjukförsäkringssystemet.

Bara var femte läkare (17 procent) ansåg att deras grundutbildning hade hjälpt dem mycket eller ganska mycket att utveckla sin kompetens avseende sjukskrivningsärenden, AT hade hjälpt 37 procent och ST 46 procent. Däremot hade kontakter med läkarkollegor och/eller annan vårdpersonal hjälpt 65 procent av läkarna att utveckla sin kompetens inom detta, medan en tredjedel uppgav att de blivit hjälpta av utbildningar i Försäkringskassans regi.

Den höga andelen läkare som svarade att de hade problem med sjukskrivning och kände behov av fördjupade kunskaper och färdigheter skulle potentiellt kunna ha konsekvenser för både patienterna, samhället i stort och läkarnas egen arbetssituation. Resultaten bör ses som en signal till beslutsfattare inom området att fokusera mer på kvalitets-säkring och kompetensutveckling för läkare kring sjukskrivning.

Anna Löfgren

med dr, institutionen för klinisk neurovetenskap, sektionen för försäkringsmedicin, Karolinska institutet, Stockholm

Löfgren A. Physicians' sickness certification practices – frequency, problems, and learning. Stockholm: Karolinska institutet; 2010. <http://diss.kib.ki.se/2010/978-91-7409-920-1>

Övervakade heroininjektioner bättre än metadonbehandling

I tidskriften Lancet presenteras en studie kring medicinskt övervakad användning av heroin för att få heroinmissbrukare att hålla sig från att använda drogen illegalt.

Studien har gjorts i Storbritannien och bygger på 127 heroinister, som trots sex månaders behandling med metadon fortsatt att missbruka heroin (påvisat i urinprov). Dessa lottades till tre grupper: en som gavs metadon i tablettform, en som gavs metadon som injektion och en tredje grupp som under medicinsk övervakning fick heroin injicerat.

Behandlingen pågick i sex månader,

och det visade sig att 69 procent av individerna som fick metadon i tablettform fullföljde behandlingen. Det ska jämföras med 81 procent av dem som fick metadon injicerat och 88 procent av dem som fick heroin.

Primärt effektmått var andelen missbrukare i respektive grupp som klarade av att hålla sig ifrån illegalt införskaffat heroin (sk street-heroin). Urinprov togs en gång per vecka under veckorna 14–26, studien pågick i totalt 26 veckor, och man har utgått från andelen missbrukare i respektive grupp som uppvisade negativa prov (vilket alltså innebär att

den illegala drogen inte kunde påvisas) vid minst 50 procent av samtliga provtagningstillfällen. Denna andel var 19 procent i gruppen som fått metadon oralt och 30 procent i gruppen som fått metadon injicerat.

Skillnaderna mellan grupperna som fått oralt metadon och injicerat metadon var dock inte statistiskt signifikanta. Det ska jämföras med en andel på 66 procent i gruppen som fått heroin, där skillnaden jämfört med övriga grupper var statistiskt signifikant.

Författarna konstaterar att övervakade heroininjektioner tycks vara bättre än